

12. Використання інформаційних технологій при проектному розрахунку циліндричної зубчастої передачі

Данило Степаніщев, Володимир Овчарук, Ольга Сєдих
Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Вступ. Проектний розрахунок проводиться тільки для попереднього визначення орієнтовних розмірів передачі і не може замінити виконання перевірних розрахунків, які є основними.

Матеріали і методи. В роботі розглянуто використання MS Excel для проектного розрахунку циліндричної зубчастої передачі, а саме, для визначення мінімально допустимої міжосьової відстані передачі, що дає можливість визначити модуль зубців та розміри вінців зубчастих коліс. Рішення знайдемо за допомогою вбудованих функцій та формул в MS Excel.

Результати. Проведено проектний розрахунок циліндричної зубчастої передачі та визначено основні параметри за допомогою формул та вбудованих функцій MS Excel. Подано результати обчислення в режимі формул та схему циліндричної зубчастої передачі.

Матеріал зубчастих шестерні і коліс - Сталь45, Сталь40Х (HRC 30...36; [σН]=600МПа)				
1	Коефіцієнт корисної дії передачі	ККД=	=0,95^0,99^2	-
2	Інтегральний коефіцієнт	К=	11,5	-
3	Кут нахилу зубців (попередній)	β _п =	15	градуси
4	Передаточне число (попереднє)	и _п =	4,02	-
5	Потужність на швидкохідному валу передачі	P ₁ =	250	Вт
6	Частота обертання швидкохідного вала	n ₁ =	1320	об/хв
7	Обертальний момент на швидкохідному валу	T ₁ =	=30*D7/((ПІ())^D8)	н*м
8	Потужність на тихохідном валу передачі	P ₂ =	=D7^D3	Вт
9	Частота обертання тихохідного вала	n ₂ =	=D8/D6	об/хв
10	Обертальний момент на тихохіднім валу	T ₂ =	=30*D10/((ПІ())^D11)	н*м
11	Розрахунковий діаметр діляного кола шестерні	d _{1p} =	=D4*(D12*(D6+1)/D6)^0,333333333	мм
12	Розрахунковий діаметр діляного кола колеса	d _{2p} =	=D13*D6	мм
13	Максимальний розрахунковий модуль зчеплення	m(max)p=	=D13/17^COS(D5/180^ПІ())	мм
14	Мінімальний розрахунковий модуль зчеплення	m(min)p=	=D15/2	мм
15	Модуль зубчастого зчеплення	m=	1,25	мм
16	Розрахункова ширина зубчастого вінця колеса	b _{2p} =	=D13^0,6	мм
17	Ширина зубчастого вінця колеса	b ₂ =	14	мм
18	Ширина зубчастого вінця шестерні	b ₁ =	=D19+4	мм
19	Розрахункове число зубців шестерні	z _{1p} =	=D13^COS(D5/180^ПІ())/D17	шт
20	Число зубців шестерні	z ₁ =	19	шт
21	Розрахункове число зубців колеса	z _{2p} =	=D22^D6	шт
22	Число зубців колеса	z ₂ =	77	шт
23	Передаточне число (кінцеве)	u=	=D24/D22	-
24	Відхилення передаточного числа від попереднього	delta=	=(D25/D6-1)^100	%
25	Розрахункова міжосьова відстань зубчастої передачі	a _{wp} =	=D17*(D22+D24)/(2^COS(D5/180^ПІ()))	мм
26	Міжосьова відстань зубчастої передачі	a _w =	63	мм
27	Кут нахилу зубців (уточнений)	β=	=ЕСЛИ(D5=0;0;ACOS(D17*(D22+D24)/(2^D28))/ПІ()*180)	градуси

Висновки. Наведений проектний розрахунок циліндричної зубчастої передачі у середовищі Excel показує, що застосування інформаційних технологій в інженерних розрахунках прискорює процес обчислень, дає необхідну точність і наочність.